

Fogoly király a Pilisben

A természetes szépségekben oly gazdag Pilis-hegység egyik idilli völgyében találjuk a hegység talán legszebb fekvésű települését, Pilisszentléleket. Ha a Pilis-nyereg-ből aláereszkedünk a Feketetető alatt kanyargó dobogókői országútra, feltáru előttünk a meredekfalú völgy aljában húzódott kicsiny falucska. Már a hegyek védő ölelésében megbújó piroszetős házacskák is magukra vonják tekintetünket, de rajtuk túl egy csupasz domb tetején néhány fa még érdekesebb látnivalót, izgalmas történetű romokat takar.

Pálos kolostor állott itt a XIII. században. A fehér-kármzsás pálos barátok csendben éltek a Pilis erdőrengetegében, mígnem 1279-ben egy szép napon főúri hintó állott meg a kolostor előtt, és abból az ország királya, IV. Kun László szállt ki a feleségével. A kísérő főurakból azonban hiányzott a hódoló tisztelet. Fogolyként bántak a királlyal, akit ebbe a kolostorba zártak. A király ugyanis ismételtén megszegte a főuraknak és az országgyűlésnek adott szavát és esküjét, az ország dolgaival nem törődött, csak kedvenc kunjaival tivornyázott. Feleségét elhagyva, Eduával, kun ágyasával élt. A házassági hűséget is megszegő királyt, hogy királyi utódlóról gondoskodjanak, a főurak itt zárták össze feleségével, de — eredménytelenül. Így történt, hogy két évtized múlva kihalt az Árpád-ház. Kun László pedig

A pilisszentléleki Pálos kolostor romjai

kiszabadulva visszatért kunjai közé, akik végül is sátrában megfojtották. Ez volt hazánk történetében az első királygyilkosság.

A kolostor falai között elhagyott királyné zokogott és halkléptű barátok zsolozsmát mormoltak. Ma már csak néhány szürke kő. De szemközt, a falu felett a Feketetető hatalmas sziklahomlokzata ma is úgy tépi a fellegeket, mint fél évezreddel ezelőtt.

Balogh Ferenc

BARLANGKUTATÁS

VÍZSZINTES: 1. Hazánk második legnagyobb cseppkőves barlangja, 1952-ben fedezte fel Jakucs László és kutatócsoportha. 11. Az aggteleki hegység harmadik önálló barlangrendszere (az első kockába kettős betű) 19. III. Béla király névtelen jegyzője, az Aggteleki cseppkőbarlangban is látható cseppkőből képződött szobra. 20. Angol helyeslés. 22. A római királylegenda egyik hősnője. 23. „Eddig” tart az igazi szerelem. Ritka női név. 26. Kétszikű növényfaj. 27. Aktinidium vegyjele. 29. Hatalmas testű kutyafajta. 30. Magyar Optikai Művek. 31. Ellentétes kötőszó (megduplázva). 33. Nemek — más-salhangzó. 34. D S P. 36. A fürdőszobában van. 37. Dél-amerikai tevéfajta. 39. A francia rt. 40. Lille külvárosa. 42. Alca. 43. Az egyik kontinens. 44. A Z N. 46. Oratípus (... óra). 48. Mauna ... (kialudt vulkán a Hawaii-szigeteken). 49. Földművelő eszköz. 50. Az Aggteleki cseppkőbarlang

egyik részének külön elnevezése. 52. Nyilvános próba. 54. Nővény (névelővel). 56. Erre a helyre. 58. Eltulajdonítod. 59. Alkalmi irodalmi tömörülés volt 1908-ban (névelővel). 61. Város a Hangony-patak völgyében. 62. Utó — ellentét. 64. Bátor-kodok. 66. Zenei hangjegyek. 67. ... Makar (Gorkij). 69. Nátriumkarbonát. 70. Rásúti a fegyverét. 71. H Z. 73. Az E-i mítosz viharistene. 74. Kipusztítja. 76. Felesége van. 77. A L K. 79. Megszégyenít. 81. Fürdő alkalmatlanság. 82. ... univ. (rövidítés orvosi táblákon). 84. Azonos betűk. 85. Rávórá (a feladatot). 88. Község Pest megyében, 1849-ben fényes győzelmet arattak itt Klapka, Damjanich és Aulich seregei (a 4. kocka „SZ”). 90. A vízszintes 11. egyik szakasza. 92. A földtörténeti harmadikor egyik szakasza. 94. Fizetség. 95. Község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. (A 7. kocka „NY”). 97. Jösvävölgytől E-ra levő

hegy, alatta húzódik a Kossuth-barlang. 98. Gombaszögi-barlang kis folyója.

FÜGGŐLEGES: 1. Az Aggteleki cseppkőbarlang ősi neve. 2. Saját magam. 3. A juhok himje. 4. Ritka női név. 5. Nagy angol költő (1788—1824). 6. Az alatt az idő alatt. 7. A futballista teszt. 8. L. S. 9. Nyomatató műhely. 10. Kötszer (ékezet hiány). 12. Férfinev. 13. Bánat. 14. Három hangjegyet. 15. Orvosi cső (... cső). 16. Egy sem. 17. Szerencsétlenséget kívánó szidalom. 18. G I R. 21. De — latinul. 24. Krisztálytisztán előcsobogó, bővizű, karsztos patak az aggteleki „Alsó barlang”-ban. 25. A vízszintes 1. egyik gyönyörű mellékága. 28. Az Aggteleki cseppkőbarlang egyik járata, ahol 1876-ban ásatásokat végeztek és a kő- és vaskorszakból visszamaradt tárgyakat találtak. 30. Egy igen magas tetőomlásból keletkezett omladékhegy az Aggteleki cseppkőbarlangban. 32. Fejedelmi cím, egyes mohamedán országokban. 35. Takaró. 36. Opiumot adó növény. 38. Főzelekféle (névelővel). 39. Az Aggteleki vidéki-hegység szlovákiai részén található völgy. 41. Kötél — németül: 43. Amelyik személy. 44. A jövő nagy energiaforrása. 45. Az iszlám könyve (névelővel). 47. Redő. 51. Gyümölcs. 53. ... but not least (Shakespeare-től származó szállóige). 55. Mindkét névelőnk. 57. A kötelék kibontásával szabaddá tesz. 59. Az aggteleki barlang egyik patakja. 60. Lány tapintású. 63. Becézett Odón. 65. Cseppképződmény a vízszintes 11-ben. 68. Nagy, csésze alakú felszíni behorpadás a mészkőhegységekben. 69. Kedvező eredménye. 72. Kétszárnyú rovar (névelővel). 75. Hirtelen leemel. 77. Időhatározó. 78. Kóro — anagrammája. 80. Lócsemege. 82. Divat — németül. 83. Község Veszprém megyében. 86. A L A. 87. Római számok: 99 és 50. 89. Páncélszekrény. 90. P U T. 91. Szemmel érzékel. 93. Két zenei hang. 95. Rag, -ra, párja. 96. NY A. Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Határidő: szeptember 15.

Az előző számunkban közölt keresztrejtvényt megfejtése:

Vizek városa, Kiskastély, Altalér, Nép-park, Fényes, Mikovinyi, Edzőtábor, Nepomucenus, Fellner, Kristály, Kuny Domokos, Vágóhid, Öregtő. Könyvjutalmat nyert: Gyarmos Gyula, Bp., XIX., Szondi tér 1. Timár Pálné, Bp., XI. Vasút u. 1/a. Póka Miklós-Bp., XIII., Pannónia u. 46/a. Hartay Ferencné, Község, MÁV Nevelő Intézet. Dr. Szathmáry Lajos, Pécs, III., Jókai Mór u. 35. Tési Mihályné, Szeged, Tábor u. 5.

